

sluší nárok na výživné podle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. a n. Nehledíc k tomu, že pro jeho použití není předpokladů, nešlo by o výživné podle zákona (sb. n. s. čís. 259). Žalobkyně v žalobě o výživné neopírala nárok na výživné o to, že strany po rozvodu obnovily manželské společenství, nýbrž o to, že rozsudek vyslovující rozvod z její viny jest neplatný, a mimo to z důvodu dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s.

### Čís. 13632.

Placená dovolená podle zákona ze dne 3. dubna 1925, čís. 67 sb. z. a n.

»Rokem« v § 10 zákona není rok kalendářní, nýbrž služební (pracovní) rok počínající podle § 3 zákona, nejde-li o rolnictví, dnem prvního května každého běžného roku.

(Rozh. ze dne 9. června 1934, Rv I 2370/32.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované společnosti nepřetržitě od 13. března 1922 do 22. března 1932, kdy byl propuštěn. Roku 1931 mezi květnem a zářím měl žalobce zdravotní dovolenou. Žalobu o zaplacení za dovolenou v roce 1932 opíral žalobce o § 2 a § 10 zák. ze dne 3. dubna 1925 čís. 67 sb. z. a n. vykládaje slovo »rok« v § 10 odst. (1) se zřetelem k § 3 odst. (1) tohoto zákona tak, že za rok platí doba ode dne 1. května 1931 až do 1. května 1932, což prý lze souditi i z § 12 odst. (1) tohoto zákona, a že slovem »rok« v § 10 odst. (1) není míněn kalendářní rok, poněvadž zákon tam, kde jest rozuměti kalendářní rok, používá také výrazu »běžný rok«. Žalovaná namítla, že slovo »rok« v § 10 odst. (1) jest vykládati jako kalendářní rok, ježto v soukromém životě a v obchodním styku všude tam, kde se používá výrazu »rok«, jest míněn kalendářní rok. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. D ů v o d y: § 1 zák. čís. 67/1925 upravuje otázku, kdo má nárok na dovolenou, § 2 upravuje její trvání, § 3 prohlašuje, že pro určení nároků a výměry dovolené jest rozhodným první květen, § 10 upravuje případ, vypovídá-li se dělník před nastoupením dovolené, a přikazuje mu pro tento případ poměrnou dovolenou. Soud má za to, že § 3 a 10 tohoto zákona jsou v takové souvislosti, že i pro určení trvání poměrné dovolené jest rozhodným 1. květen a že tudíž slovo »rok« § 10 jest pokládati za rok od května do května ve smyslu § 3. (Viz i rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 6188 sb.) Podporu má tento právní názor soudu i v § 12 odst. (1) cit. zák., který určuje dovolené na konec pracovního roku a který proto ustanovuje pro obyčejné dělníky jiný termín než pro speciálně zemědělské dělníky. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Předpokladem pro nárok na dovolenou vůbec jest podle § 1 zákona ze dne 3. dubna 1925 čís. 67 sb. z. a n. jednoroční nepřetržitě zaměstnání, které zákon označuje výslovně jako dobu čekací. V pojmu čekací doby jest, že nároku se nabývá teprve po jejím uplynutí, takže po čekací dobu samu dovolená nepřisluší. Podle § 3 cit. zákona jest pro určení nároku a výměry dovolené, není-li jiného ujednání, směrodatný

1. květen (v zemědělství 1. listopad). I když v rozhodnutí nejvyššího soudu citovaném prvním soudem se vyslovuje, že jednoroční lhůtu § 1 jest vždy počítati od 1. května dotyčného roku zpět, nelze z toho usuzovati, že se dovolená poskytuje za čas minulý počínajíc od 1. května. Kdyby názor žalobce a prvního soudu byl správný, že jest dovolenou počítati za dobu minulou, příslušela by při výpovědi po 1. květnu, jímž zaměstnanec nabyt nároku na dovolenou plných šesti dnů, mimo to poměrná placená dovolená za příslušnou dobu po 1. květnu, takže by dělník v běžném roce měl nárok na dovolenou dvakráte. Výrazem rok v § 10 cit. zákona může býti proto míněn jen běžný kalendářní rok a opačný názor nelze uvést v soulad s ustanoveními §§ 1 a 3 cit. zákona. Zákodárce chtěl zřejmě rozšířiti výhody placené dovolené, které již měli státní úředníci a zaměstnanci soukromí, pro něž dovolená platí za běžný kalendářní rok, i na dělníky. Doba pracovní jmenovaná v § 10 cit. zák., která jest směrodatná pro dovolenou v roce, nemůže býti na roveň postavena době, která podle § 1 počítá se zpět pro nabytí nároku dnem 1. května dotyčného roku, a nepřísluší tudíž žalobci za dobu od 1. května 1931 odškodné za dovolenou, poněvadž měl již dovolenou v roce 1931 mezi květnem a zářím.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

#### D ů v o d y:

Jde tu o výklad prvního odstavce § 10 zákona ze dne 3. dubna 1925 čís. 67 sb. z. a n., zvláště, zda-li pojmu »rok« lze rozuměti ve smyslu kalendářního roku, či ve smyslu pracovního roku počínajícího podle § 3 cit. zák., nejde-li o rolnictví, dnem prvního května každého běžného roku. Podle materiálií (tisk N. S. R. Čs. č. 5112/1925) bylo úmyslem zákonodárce rozšířiti výhody placené dovolené, do té doby jen určitým skupinám zaměstnanců poskytnuté, na širší okruh zaměstnanců a tak docílit, by úpravou placených dovolených byla zvýšena tělesná a mravní zdatnost dělnictva a tím chuť k práci. Proto byla každému trvalému zaměstnanci po jednorročním nepřetržitém zaměstnání v témže podniku zajištěna dovolená (§ 1) v trvání nejméně šesti dnů »v roce«, pokud se týče po delší době nepřetržitého zaměstnání v témže podniku sedm, po případě osm dnů (§ 2), kterážto dovolená udílí se zpravidla v období od prvního května do konce září (§ 12 odst. (1) cit. zák.). Podle § 3 je pro určení nároku a výměry dovolené rozhodujícím, není-li jinak mezi stranami smluveno, den prvního května běžného roku, t. j. zaměstnanec má nárok na dovolenou (nárok na určitou výměru dovolené) jen tehdy, byl-li prvního května v témže podniku nepřetržitě zaměstnán jeden rok, po případě 10 roků nebo 15 roků. Byly-li tyto podmínky splněny dne prvního května, nabyt nároku na dovolenou v tomto běžném roce v období od prvního května do prvního září. Právě proto, že při určení podmínek nároku se přihlíží ke dni prvního května, správněji k poměrům, jak se vyvinuly v období od prvního května jednoho roku až do 30. dubna následujícího roku (poměry za minulého pracovního roku), bylo třeba dalšího ustanovení, jak postupovati u zaměstnance, který byv za tohoto období v podniku zaměstnán, přece rozhodujícího dne prvního května se tam nedočkal, ježto jeho pracovní poměr již dříve byl výpovědí rozváznán, neboť zásadní myšlenky odůvodňující

instituci placených dovolených nepřipouštějí, aby takový zaměstnanec byl úplně zbaven dobrodiní dovolené. Z toho důvodu ustanovuje prvý odstavec § 10, že takový zaměstnanec má nárok na poměrnou část dovolené, odpovídající »pracovní době v roce pro dovolenou rozhodné«. Rokem pro dovolenou rozhodným jest však, jak doličeno, roční období počítané nazpět od prvního května běžného roku, v němž se má udělit dovolená, a úměrnost alikvotní dovolené řídí se tudíž podle pracovní doby v tomto období a nikoli podle trvání zaměstnání v příslušném kalendářním roce, které nemá význam ani pro nárok na dovolenou, ani pro její výměru. Hledě k těmto úvahám vyslovil nejvyšší soud v rozhodnutích ve sb. n. s. č. 6188 a 11163 právní názor, že »rokem« v § 10 není rok kalendářní, nýbrž služební (pracovní) rok. Ježto žalobce podle zjištění nižších soudů dostal výpověď z práce před nastoupením dovolené a jeho pracovní poměr končil dne 22. března 1932, má nárok na poměrnou placenou dovolenou. Označí-li se alikvotní část písmenem A, pracovní doba písmenem B, doba dovolené podle § 2 písmenem P a plná pracovní doba písmenem R, lze ustanovení prvního odstavce § 10 cit. zák. vyjádřiti touto úměrou.  $A:P=B:R$ , čili  $A=\frac{PB}{R}$

v souzeném případě  $6 \times \frac{9 \frac{22}{30}}{12} = 4.86$ . Nárok zaměstnancův na placenou dovolenou skládá se ze dvou složek: a) nárok na volnou prázdninovou dobu, b) na úplatu ve smyslu § 9 za této doby prázdninové. Zrušením služebního poměru sešlo sice s nároku ad a), nedotčen však zůstal nárok ad b), o jehož výši v souzeném případě mezi stranami není sporu. Žalobce může se tedy na žalované důvodně domáhati zažalované částky. Tento výklad zákona je též ve shodě s ustanoveními jiných podobných zákonů. Stačí tu poukaz na § 17 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 ř. z. č. 20., kde pojmu »rok« je též rozuměti ve smyslu — »služebního roku« (Mayer — Grünberg. Kom. str. 214), dále na zákon ze dne 1. července 1921 čís. 262 sb. z. a n., týkající se placených dovolených pro dělníky při dolování na vyhrazené nerosty, kde se rovněž co do určení nároku na dovolenou (»podmínek« nároku) hledí k pracovnímu období (viz § 3, 4). Žalované jest dáti v tom za pravdu, že i při hořejším výkladu nelze se vyvarovati různých obtíží a nesrovnalostí, avšak výkladem, z něhož nejvyšší soud vychází, je nejlépe vyhověno úmyslu zákonodárcově a požadavkům denního života, by dělníku byla v služebním roce poskytnuta možnost zotavení bez ztráty výdělku a aby dělníku právo to bylo zachováno i v případě, že bez vlastního zavinění musel opustiti služební místo, na kterémž si již zasloužil poměrnou část nároku dosavadní prací.

### Čís. 13633.

**Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.).**

Otázku, zda konal zaměstnanec vyšší nekupecké služby podle § 1 zákona nelze řešiti podle jeho zaměstnání v době normálního neomezeného provozu podniku zaměstnavatele, nastala-li v provozu podniku